

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ

Τόποι μνήμης στην Καστελλοριζιακή μετανάστευση και διασπορά

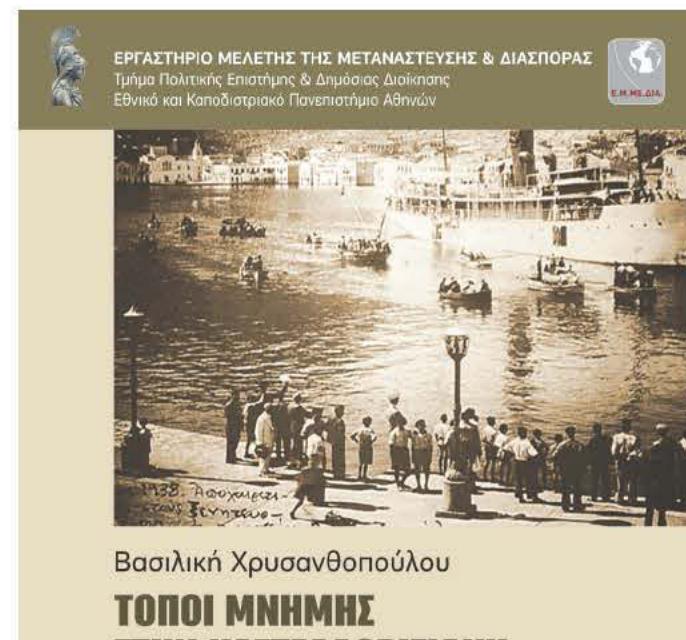
Η Αργυρώ Μουντάκη παρουσιάζει το βιβλίο της Βασιλική Χρυσανθοπούλου για την Καστελλοριζιακή μετανάστευση

Hθεία Elizabeth άφος το έξι εβδομάδων μωρό της στο φλεγόμενο πλοίο, καθώς προσπάθησε, αλλά δεν τα κατάφερε, να περάσει ανάμεσα στις φλόγες και στον μαύρο καπνό. Βλέποντας τι γινόταν, η αδερφή της, η Δέσποινα, μπήκε στο νερό και γύρισε για να βρει το μωρό. Τον βρήκε (ένα αγόρι που λέγεται Paul και ζει στη Νότια Αυστραλία με την οικογένειά του), και τον έβαλε στο μπροστινό μέρος του φορέματός της, οπκόνυντάς το και κρατώντας το με τα δόντια της ώστε να φτιάξει έναν θύλακα. Σώθηκαν κι οι δύο [...]. Αυτή είναι μία από τις αφηγίσεις ζωής που αναφέρονται στο πρόσφατο βιβλίο της Βασιλικής Χρυσανθοπούλου, επίκουρης καθηγήτριας Κοινωνικής Λαογραφίας στο ίματα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Από πού όμως ξεκινάει η ιστορία του βιβλίου; 1870 και γεννιέται ένα «μυθικό» πρόσωπο για τους Καστελλοριζιούς της διασποράς. Στα 1884 ο δεκατετράχρονος Αθανάσιος Αυγουστίς (Arthur Auguste) φεύγει από το Καστελλόριζο κυνηγημένος από τους Τούρκους. Η διώρυγα του Σουέζ, όπου εργάστηκε, αποτέλεσε τον επόμενο σταθμό της περιπέτειάς του, στη συνέχεια ταξίδεψε ως ναυτικός μέχρι την Αυστραλία. Εκεί εργάστηκε στη βιοτεχνία αλίευσης μαργαριταριών, προσκάλεσε συγγενείς του, έφτιαξε επιχείρηση εκτροφής στρειδιών και δημιούργησε μεγάλη οικογένεια με την Καστελλοριζιά γυναίκα του. Ο Αυγουστίς θεωρείται ο πρωτόπορος του καστελλοριζιακού μεταναστευτικού ρεύματος που είχε πολλαπλά κύματα μέχρι και μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Στο σπίτι του έβριοκαν καταφύγιο τον πρώτο καιρό της ξενιτιάς τους οι συμπατριώτες του μόλις έφταναν στην Αυστραλία.

Ο Αυγουστίς ήταν εκείνος που μαζί με άλλους συμπατριώτες του δημιούργησαν στα 1912 την Καστελλοριζιακή Ένωση Δυτικής Αυστραλίας, που οποία μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο θα υποδεχόταν τους ταλαιπωρους από την ξενιτιά και το ναυάγιο Καστελλοριζιούς. Ήδη, νωρίτερα την περίοδο 1933 με 1939 μετανάστευσε μεγάλος αριθμός Καστελλοριζιών στην Αυστραλία. Το καράβι έφευγε κάθε Σάββατο και η προκυμαία γέμιζε από συγγενείς που αποχαιρετούσαν τους αγαπημένους τους με «μελαγχολικά τραγούδια του μισεμού». Ο ένας προσκαλούσε τον άλλον και οι αλυσιδωτές προσκλήσεις άδειαζαν το Καστελλόριζο και γέμιζαν ολόκληρα χωριά στην Αυστραλία.

Τι έγινε όμως από το 1943 και έπειτα; Οι σύμμαχοι κατέλαβαν το Καστελλόριζο και ακολούθησε σειρά βομβαρδισμών του νησιού από γερμανικά αεροσκάφη, τα οποία κατέστρεψαν τις δύο πολυπληθέστερες συνοικίες του οικισμού. Οι 1.100 κάτοικοι υποχρεώθηκαν να επιβιβαστούν σε πλοία που τους μετέφεραν στην Κύπρο ή στην απέναντι τουρκική ακτή, απ' όπου τελικά μεταφέρθηκαν στη Γάζα στο στρατόπεδο προσφύγων Νουζεϊράτ. Εκεί -μαζί και με άλλους πρόσφυγες από τα νησιά της Αιγαίου- έμειναν για περίπου δύο χρόνια μέχρι το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Τότε επαναπατρίστηκαν σε τρεις αποστολές, η τρίτη

εξ αυτών κατέληξε σε ναυάγιο. Για το ναυάγιο του πλοίου «Empire Patrol» είναι ακόμα αδιευκρίνιστες οι ακριβείς συνθήκες κάτω από τις οποίες προκλήθηκε.

Οι Καστελλοριζιοί που επέστρεψαν βρήκαν ένα νησί κατεστραμμένο και σπίτια μη κατοικήσιμα λόγω των βομβαρδισμών και των πυρκαγιών. Εμειναν σε όποιο σπίτι ήταν πιο καλά διατηρημένο κι ας μην ήταν το δικό τους, ενώ αφήρεσαν από άλλα ακατόίκητα σπίτια πόρτες, παράθυρα, κεραμίδια και ό,τι άλλο θα τους βοηθούσε να επισκευάσουν το σπίτι στο οποίο επέλεξαν να διαμείνουν. «Τα «χάλαντρα», ο βομβαρδισμένος και καμένος χώρος της περιοχής του Αν Νικόλα, μετατράπηκε σταδιακά σε νεκρό και επικίνδυνο χώρο, κατοικημένο από ψυχές και πνεύματα που θα μπορούσαν να απειλήσουν τους ζωντανούς».

Διαδικτυακός τόπος μνήμης

Ακολούθησε από τους Καστελλοριζιούς μεγάλο ρεύμα μετανάστευσης στην Αυστραλία. Πολλά χρόνια μετά, άνθρωποι που ήταν παιδιά στο ναυάγιο και το κρατούσαν στη μνήμη τους, αποδύθηκαν σε μια συστηματική προσπάθεια να ανασυγκροτήσουν τις μνήμες της προσφυγίας και του ναυαγίου, δημιουργώντας ένα πολυτροπικό τόπο μνήμης στο Διαδίκτυο, για να «παραδώσουν ιστορία» στους αυτορογεννημένους απογόνους τους.

Οταν ύστερα από χρόνια -από το 1980 και έπειτα- τα οικονομικά όλων είχαν βελτιωθεί, άρχισαν οι απόγονοι των μεταναστών να επισκέπτονται τα πατρογονικά εδάφη, και να διεκδικούν τα σπίτια των προγόνων τους. Πολλοί από αυτούς προέβησαν σε δικαστικές διαμάχες για την επανάκτηση των πατρογονικών τους σπιτιών.

Στο βιβλίο που συγγραφέας αναλύει την ανασυγκρότηση της συλλογικής μνήμης και της ταυτότητας των Καστελλοριζιών της Αυστραλίας με εστίαση στο ναυάγιο και συγχρόνως συγκρίνει τη διαδικτυακή αποτύπωσή του σε μια περιεκτική ιστοσελίδα, με τις ζωντανές αφηγήσεις για το ναυάγιο, που συγκέντρωσε στο Καστελλόριζο, στη Ρόδο και στην Αθήνα στο πλαίσιο της επιτόπιας έρευνάς της. Κάποιες από αυτές περιλαμβάνονται στο CD που συνοδεύει το βιβλίο, όπου έχει κανείς την ευκαιρία να ακούσει τις τραυματικές εμπειρίες του ναυαγίου από αυτούς που τις έζησαν.

Πλούσιο φωτογραφικό υλικό, αποκόμματα από εφημερίδες, χάρτες αλλά και ένα πληπτικό αφηγηματικό υλικό είναι όλα προσαρτημένα και ενοωματωμένα στο βιβλίο αυτό που αφορά την ιστορία της πτώσης του Καστελλόριζου, συνδυάζοντας επιστημονική θεωρία και πράξη, ενώ μέσα από αυτό αναδύεται κυρίως η αγάπη και η εργατικότητα της συγγραφέας με επίκεντρο το αντικείμενο μελέτης και εργασίας της.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟ

Σήμερα Τετάρτη

Όσιος Ευδόκιμος ο Δίκαιος

Αύριο Πέμπτη

Πρόσδος του Τιμίου και Ζωοποιού Σταυρού

Ο ΚΑΙΡΟΣ

Η μετεωρολογική υπηρεσία προβλέπει για σήμερα στο Σίδνεϊ τοπικές νεφώσεις. Η θερμοκρασία θα κυμανθεί από 10°C - 17°C

NSW LOTTERIES

Στην κλήρωση του Λοτού της Δευτέρας κληρώθηκαν οι αριθμοί 4 6 29 11 3 26 και Supps 41 40

ΕΛ. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΙΔΝΕΪ-ΚΑΜΠΕΡΑ

Ιερά Αρχιεπισκοπή: 02 9690 6100

Ελληνική Κοινότητα: 02 9740 6022

Κυπριακή Κοινότητα: 02 9557 1256

Ελληνική Πρεσβεία: 02 6271 0100

Κυπριακή Πρεσβεία: 02 6281 0832

Ελληνικό Προξενείο: 02 9284 5500

fax: 02 9264 6135

e-mail: grgenccon.sid@mfa.gr

Γραφείο Τύπου: 02 9267 0966

e-mail: grpressbureau@tpg.com.au

Γραφείο Εκπαίδευσης: 02 9283 3800

ΣΑΕ Ωκεανίας: 02 9558 3744

Γραφείο ΕΟΤ: 02 9241 1663

Ο ΚΟΣΜΟΣ

-ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ-

ΚΑΘΕ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Shop 7/5 Belgrave St, Kogarah, NSW 2217

ABN: 69 145 864 071

Phone: (02) 9553 6955, Fax: 9553 6944

www.kosmos.com.au

e-mail: kosmos@kosmos.com.au

PUBLISHER HELLENIC NEWS PTY LTD

ΕΚΔΟΤΗΣ: Σπύρος Χαραλάμπους

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: Γιώργος Χατζηβασίλης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γιάννης Δραμιτίνος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ: Άννα Αρσένη

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΟΙ